

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО

“ _____ 20 _____ р.”

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАХУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 Міжнародні відносини
спеціальність 292 "Міжнародні економічні відносини"
освітні програми Міжнародні економічні відносини,
вид дисципліни за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

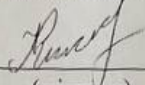
“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.е.н., доц. Гончаренко Н.І.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

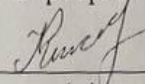

(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

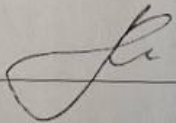
(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Страховання в міжнародному бізнесі» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Страховання в міжнародному бізнесі» є формування у студентів системи знань у галузі страхування в системі міжнародних економічних відносин, механізмів та інструментарію прийняття рішень у міжнародній практиці страхування фінансових, валютних та фінансово-кредитних ризиків; надбання навичок аналізу проблем управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни «Страховання в міжнародному бізнесі» є: визначення сутності процесу страхування у міжнародному бізнесі, його організаційної структури, вивчення особливостей процесу страхування експортних кредитів та інвестицій, морського страхування, надбання навичок страхування валютних ризиків.

Згідно з ОПП студенти мають набути **загальних компетенцій**, а саме:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, вміння управляти часом.

ЗК5. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним до розуміння чинників, які справляють позитивний чи негативний вплив на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності та мультикультурності та поваги до них.

ЗК10. Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ЗК11. Здатність брати участь у розробці проектів, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК12. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

Згідно з ОПП студенти мають набути **фахових компетенцій**, а саме:

ФК7. Здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

ФК9. Знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів.

ФК12. Знання теоретичних основ та практичних навичок оцінювання й аналізу безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин - 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
24 год.	10 год.(з них 2 год. - аудиторні, 8год. – дистанційні)
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
54 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з ОПП студенти мають набути **програмних результатів навчання**, а саме:

ПРН1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Мислити креативно та критично, мати навички таймменеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.

ПРН3. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН5. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження; виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН6. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН7. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути критичним і самокритичним, розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності та поваги до них.

ПРН8. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН9. Розробляти та реалізовувати міжнародні проекти, працювати в проектних групах, мотивувати людей і рухатися до спільної мети, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ПРН12. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН13. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН16. Розуміти та застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН20. Володіти базовими категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, зокрема: міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН21. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН22. Застосовувати базові знання, аналізуючи теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

ПРН25. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя для здобування знань, з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- Види страхування;
- Організаційну структуру процесу страхування;
- Системи страхової відповідальності;
- Поняття та різновиди франшизи;
- Процес страхування туристів;
- Механізм страхування валютних та фінансових ризиків;
- Процедуру страхування експортних кредитів;
- Особливості страхування інвестицій;

- Різновиди морського страхування;
- Процедуру перестраховання.

вміти визначати:

- фактори, що впливають на рівень страхових внесків та страхових ставок;
- доцільність проведення страхування валютних та фінансових ризиків;
- оптимальні засоби страхування валютних ризиків;
- структуру тарифної ставки, нетто-ставки та страхового збитку;
- випадки звільнення страховика від відповідальності при страхуванні судна та вантажу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

СТРАХУВАННЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Місце і роль страхування в системі міжнародних економічних відносин.

Зміст. Поняття страхування зовнішньоекономічних операцій. Критерії віднесення ризиків до галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародні страхові операції: прямі міжнародні страхові операції, прямі договори страхування, інституційні форми страхових відносин, операції міжнародного перестраховання. Класифікація ризиків, що виникають в міжнародних відносинах економічних агентів: ризики, залежні від діяльності підприємства (внутрішні); ризики, не залежні від діяльності підприємства (зовнішні).

Класифікація страхування зовнішньоекономічних зв'язків. Особисте, майнове страхування і страхування відповідальності в міжнародних відносинах. Діяльність міжнародних страхових інститутів, їх функції.

Тема 2. Страхування валютних та фінансових ризиків зовнішньоекономічних операцій.

Зміст. Поняття фінансового ризику зовнішньоекономічних операцій. Класифікація фінансових ризиків: страхування кредитів, страхування непрямих ризиків, страхування біржових ризиків, страхування ризику неправомірного застосування фінансових санкцій. Страхування фінансових інвестицій. Страхування фінансових гарантій як спеціального виду поручительства, що забезпечує страховий захист від ризиків, пов'язаних з проведенням фінансових операцій.

Види кредитного страхування залежно від місця та причини виникнення кредитного ризику.

Страхування (хеджування) ризиків з використанням сучасних фінансових інструментів. Основні види біржових стратегій: хеджування і біржова спекуляція.

Тема 3. Страхування іноземних інвестицій.

Зміст. Міжнародний рух капіталу – одне з найважливіших напрямів розвитку міжнародних економічних відносин. Іноземні інвестиції як вираз руху капіталу.

Види і структура інвестицій. Структура ризиків в інвестиційному процесі: технічні ризики, спеціальні ризики, ризики господарської діяльності. Зони «ризикованих інвестицій».

Політичні ризики – особлива група ризиків. Умови страхованого інвестицій від

політичних ризиків. Класифікація політичних ризиків. Ризики конфіскації, експропріації, націоналізації. Ризики військових дій і політичних заворушень. Ризики ґрунтованого вальюти. Ризик одностороннього (ґрунтованого) розірвання контракту. Ризик неправомірного виклику гарантій. Ризики експатріювання співробітників.

Діяльність Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій (БАГІ). Завдання даної організації, інвестиційні проекти, що підлягають страхуванню в БАГІ. Стандартні терміни та умови страхування.

Державні системи з надання захисту від політичних ризиків в зарубіжних країнах.

Тема 4. Страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.

Зміст. Поняття «експортний кредит», сутність механізму страхування експортних кредитів в практиці світової торгівлі. Історія розвитку страхування комерційних кредитів. Функції даного механізму, причини доцільності його використання. Види експортних ризиків. Умови страхування ризику неплатежу. Сторони, предмет договору страхування. Документи, необхідні для укладення договору страхування: експортно-імпорتنі ліцензії, офіційний дозвіл на переказ коштів за кордон, договір купівлі-продажу та ґн. Винятки із страхового покриття. Відповідальність страховика. Тарифікація і фактори, що впливають на розмір премії: термін і сума кредиту, розмір первісного платежу, об'єкт поставок в кредит і т.д. Крайні особливості страхування експортних кредитів. Участь держави в організації страхування експортних кредитів.

Тема 5. Морське страхування.

Зміст. Страхування каско, карго, страхування відповідальності морського перевізника та судовласника. Умови міжнародних конвенцій, що передбачають відповідальність перевізника за збитки, завдані вантажу. Основні транспортні документи, що додаються до претензії при настанні страхового випадку.

Коносамент і його функції. Іменний, ордерний, на пред'явника, пайовий, застрахований, чистий, наскрізний, змішаний коносамент.

Гаазькі правила 1924 Гаазькі правила Вісбі 1966 Вимоги правил Вісбі щодо коносамента. Зміни, зафіксовані в Гамбурзьких правилах 1978

Фінансові обмеження відповідальності перевізника. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень. Стандартні умови покриття морського перевезення: умова «з відповідальністю за всі ризики»; умова «з відповідальністю за приватну аварію»; умова «без відповідальності за пошкодження, крім

випадків катастрофи». Перелік застрахованих ризиків і виключення зі страхового покриття.

Тема 6. Перестраховання та його роль у міжнародних економічних відносинах.

Зміст. Сутність та процес перестраховання. Розподіл ризиків при перестрахованні. Види (активне, пасивне) та методи перестраховання (факультативний, договірний).

Види угод перестраховання (пропорційні – квотні, ексцедентні, непропорційні – ексцеденту збитку, ексцеденту збиткованості).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		о	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	6	8	9	10	11	12	13
СТРАХУВАННЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН												
Тема 1. Місце і роль страхування в системі міжнародних економічних відносин	15	4	2			9	15	1				14
Тема 2. Страхування валютних та фінансових ризиків зовнішньоекономічних операцій.	15	4	2			9	16	2				14
Тема 3. Страхування іноземних інвестицій.	15	4	2			9	15	1				14
Тема 4. Страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.	15	4	2			9	15	2				14
Тема 5. Морське страхування.	15	4	2			9	15	2				12
Тема 6. Перестраховання та його роль у міжнародних економічних відносинах	15	4	2			9	15	2				12
Усього годин	90	24	12			54	90	10				80

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Місце і роль страхування в системі міжнародних економічних відносин</p> <p>Розкрити сутність, зміст та види страхування. Визначити схему процесу страхування, функції, основні риси страхового пулу, соцстрахування, подвійного страхування, взаємного страхування.</p>	2
2	<p>Страхування валютних та фінансових ризиків зовнішньоекономічних операцій.</p> <p>Розкрити умови виникнення валютних ризиків у експортера та імпортера. Охарактеризувати методи зниження рівня валютного та фінансового ризику. Класифікація валютних оговорок.</p>	2
3	<p>Страхування іноземних інвестицій. Страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.</p> <p>Розкрити сутність страхування делькреде, депозитів, іноземних інвестицій. Діяльність МІГА.</p> <p>Визначити особливості та умови страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.</p>	2
4	<p>Організаційна структура процесу страхування. Системи страхової відповідальності. Франшиза.</p> <p>Класифікація систем відповідальності. Дати визначення умовної та безумовної франшизи. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу.</p> <p>Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування. Дати визначення поняттям: ситуація ризику, кумуляція ризику, страховий внесок, страховий тариф, постнумерандо, нетто-ставка, брутто-ставка, страховий збиток. Класифікація страхових внесків.</p>	2
5	<p>Морське страхування. Транспортне страхування вантажів у міжнародному товарообороті.</p> <p>Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень.</p> <p>Об'єкт морського страхування. Страхування карго, каско. Відповідальності судновласника. Випадки звільнення страховика від відповідальності при страхування судна та вантажів.</p>	2
6	<p>Страхування відповідальності учасників зовнішньоекономічної діяльності. Перестрахування та його роль у міжнародних економічних відносинах.</p> <p>Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами. Страхування відповідальності залізничних доріг. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності.</p> <p>Розкрити сутність перестрахування. Структура процесу перестрахування та ретроцесії. Охарактеризувати методи перестрахування. Різновидність угод перестрахування.</p>	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кільк. год.
1	<p>Організаційна структура процесу страхування.</p> <p>Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування. Дати визначення поняттям: ситуація ризику, кумуляція ризику, страховий внесок, страховий тариф, постнумерандо, нетто-ставка, брутто-ставка, страховий збиток. Класифікація страхових внесків.</p>	9
2	<p>Типові угоди у страхуванні зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Визначити структуру контракту про страхування зовнішньоекономічної діяльності. Види контрактів, умови страхування за видами перевезень.</p>	9
3	<p>Системи страхової відповідальності. Франшиза.</p> <p>Класифікація систем відповідальності. Дати визначення умовної та безумовної франшизи. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу.</p>	9
4	<p>Страхування туристів.</p> <p>Назвати види страхування туристів. Визначити сутність поняття ассітанс. Охарактеризувати страхування громадянської відповідальності власників автотранспорту.</p>	9
5	<p>Транспортне страхування вантажів у міжнародному товарообороті.</p> <p>Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях. Назвати системи світових транспортних комунікацій. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень.</p>	9
6	<p>Страхування відповідальності учасників зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами. Страхування відповідальності залізничних доріг. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності.</p>	9
	Разом	54

6. Індивідуальне завдання

Не передбачається.

7. Методи навчання

Методи навчання у вищій школі спрямовані не лише на передавання і сприймання знань, а й на проникнення у процес розвитку науки, розкриття її методологічних основ.

Метод навчання – спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності викладачів та студентів, спрямованої на досягнення поставлених вищою школою цілей.

Сучасні методи навчання у ВНЗ дають можливості для оптимізації наукових процесів і допомагають студентам краще засвоювати матеріали лекцій. Вони полегшують завдання викладачам у тому, щоб донести свій матеріал до слухачів, навіть тих, які не можуть бути в аудиторії і мають потребу в постійному повторенні одного і того ж. **Навчання в університеті** завжди більшою мірою – це теорія. Аналіз і моделювання ситуацій, які можуть статися в реальності або відбувалися з ким-небудь, – це найближчий до практики метод. Якщо студенти будуть розділені на групи з певними завданнями та ролями, при цьому маючи реальні дані на руках, то вони зможуть відчувати, як їх знання можуть бути застосовані на практиці.

Такі **методики навчання** дуже популярні у відомих бізнес-школах, особливо серед студентів МВА. Це допомагає їм знайти нестандартні рішення для цілком стандартних проблем та ситуацій.

Тому, серед методів навчання використовуються: навчальні дискусії, які є публічним обговоренням важливого питання і передбачає обмін думками між студентами або викладачами і студентами. Вона розвиває самостійне мислення, вміння обстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять ширшу інформацію, ніж підручник. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину. Також, вирішення кейсів, інтерактивні бізнес-ігри, елементи відео лекцій тощо.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Страховання у міжнародному бізнесі» застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Контрольні заходи здійснюються з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення й здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (заліку). Поточний контроль проводиться під час семінарських занять у вигляді усного або письмового опитування, виступів студентів при обговорення питань, самостійної роботи, тестування тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для поточний контрольної оцінки і враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування задач.

Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння дисципліни. Поточний контроль — це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий поточний контроль включає семінарські та практичні заняття, завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Поточна контрольна оцінка — це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених даним поточним контролем.

Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточний контрольними контролюями, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих поточних контролів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Страховання у міжнародному бізнесі».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 8 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання завдань під час заліку – 40.

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю	
8 семестр, залік	
Час виконання – 60 хвилин	
Теоретичне питання – 40 балів (2 теоретичні питання * 20 балів/ або 20 тестових завдань * 2 бали за рішенням викладача)	Тестове завдання – 40 балів (2 теоретичні питання * 20 балів, або 20 тестових завдань * 2 бали за рішенням викладача)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію/ сесію zoom-конференції та одержує загальну нульову оцінку (0).

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни (денна форма навчання):

Поточний контроль 1. - 60 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях та виконання практичних завдань - 20 балів; виконання письмового завдання - 40 балів).

Вимоги, методичні рекомендації до виконання завдань, критерії оцінювання наведено у Moodle.

Підсумковий контроль (залік) — 40 балів (2 питання x 20 балів).

Критерії оцінювання теоретичних питань підсумкової роботи:

15-20 балів студент одержує, якщо:

- відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи;

- студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях;

- відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

10-14 балів студент одержує, якщо:

- відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі;

- студент має навички користування фактичним матеріалом.

5-9 балів студент одержує, якщо:

- студент володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

1-4 бали студент одержує, якщо:

- студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу;
- відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань;
- допускає грубі помилки.

0 балів – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

Форма проведення підсумкового контролю – **змішана (усна і письмова)**. Студент має письмово викласти відповіді на питання і тестові завдання, що містяться в білеті і відповіді на запитання викладача в усній формі у форматі очного спілкування в аудиторії або zoom-відеоконференції в умовах жорстких обмежень із заборонаю відвідування ЗВО.

Максимальне значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
60 (мінімум – 30)								

T1, T2 ... T6 – теми розділу

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для зарахування поточного контролю 1, становить 30 балів.

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для отримання допуску до підсумкового семестрового контролю становить 30 балів.

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для зарахування підсумкового контролю, становить 20 балів.

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни (заочна форма навчання):

Виконання письмового семестрового завдання – 60 балів.

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів.

Максимальне значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
60 (мінімум – 30)								

T1, T2 ... T6 – теми розділу

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали

		оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 86/96-ВР.
2. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.2012 № 4391-VI.
3. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 22.09.2005 № 2902-IV (2902-15).
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 25.03.2005 № 2505-IV (2505-15).
5. «Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень», м. Монреаль 28.05.1999.
6. «Конвенція Організації Об'єднаних Націй про міжнародні змішані перевезення вантажів», м. Женева 24.05.1980.
7. «Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів», м. Відень 11.04.1980.
8. «Конвенція Організації Об'єднаних Націй про морське перевезення вантажів 1978 року (Гамбурзькі правила)», м. Гамбург 31.03.1978.
9. «Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ) (кдпг/cvt)», м. Женева 19.05.1956.
10. «Конвенція про міжнародну цивільну авіацію», м. Чикаго 07.12.1944.
11. «Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень», м. Варшава 12.10.1929.
12. Постанова КМ України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації».
13. Постанова КМ. України "Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів" № 733 від 01.06.2002 р.
14. Постанова КМ. України "Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів" № 733 від 01.06.2002 р.
15. Постанова КМ України "Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих і нещасних випадків" № 590 від 23.04.2003 р.
16. Постанова КМ. України, "Про затвердження Порядку і умов обов'язкового страхування медичних працівників і інших осіб на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними професійних обов'язків, а також на випадок настання у зв'язку з цим інвалідності або смерті від захворювань, обумовлених розвитком Віл-інфекції, і переліку категорій медичних працівників і інших осіб, що підлягають обов'язковому страхуванню на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконання ними професійних обов'язків, а також на випадок настання у зв'язку з цим інвалідності або смерті від захворювань, обумовлених розвитком Віл-інфекції" № 1642 від 16.10.1998 р.
17. Постанова КМ. України " Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті" № 959 від 14.08.1996 р.

18. Постанова КМ. України " Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за збиток, який може бути причинний пожежами і аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти і об'єкти, господарська діяльність на яких може привести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру" № 1788 від 16.11.2002 р.
19. Постанова Правління Національного банку України «Про застосування іноземної валюти в страховій діяльності» від 11 квітня 2000 року № 135.
20. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження методики визначення звичайної ціни страхового тарифу» від 30 грудня 2004 року № 3259.
21. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України «Про затвердження ліцензійних умов провадження страхової діяльності» від 28 серпня 2003 року № 40.
22. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”.// "Урядовий кур'єр" від 19.02.92.

Допоміжна література

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. К.: Знання, 2006. 351 с.
2. Внукова Н. М. Теоретичні основи визначення фінансової стійкості страховика // Економіка розвитку. 2008. №4. С.8–11
3. Внукова Н. М. Управління перестраховуванням в страховій компанії // Фінансові послуги: проблеми теорії та практики: Монографія. Х: Михайлов Г.Г., 2009. С. 170–190
4. Глушевський В.В. Методологічні основи концепції управління ризиками підприємницької діяльності. Фінанси України. 2009. №9. С. 116- 124.
5. Гутко Л.М. Досвід провідних країн світу у галузі страхування Економіка. Фінанси. Право (укр.). 2005. № 11. С.22-25.
6. Жукова Н. Теоретичні засади страхування у сфері зовнішньоекономічної діяльності Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Сер. Економіка. 2008. №106. С. 21-22.
7. Іноземний досвід страхування автотранспортних засобів Страхова справа (укр.). 2003. № 1. С.36-51.
8. Куценко С., Загородня Ю. Огляд ринку страхування країн Центральної та Східної Європи Страхова справа (укр.). 2004- № 4. С.42-48.
9. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика. К.: Знання України, 2006. 283 с.
10. Мних М. В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення. К.: Знання України, 2004. 428 с.
11. Піратовський Г. Л. Страховий бізнес: управління розвитком. К.: КНТЕУ, 2006. 254 с.
12. Плиса В. Й. Страхування. К. : Каравела, 2008. 392 с.
13. Реверчук С. К., Сива Т. В., Кубів С. І., Вовчак О. Д. Історія страхування. К. : Знання, 2005. 213 с.
14. Ротова Т. А. Страхування. К.: КНТЕУ, 2006. 400 с.
15. Самойловський А. Л. Менеджмент страхування. К.: Видавничий дім “Корпорація”, 2007. 318 с.
16. Страхування/ Керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2002. 599 с.
17. Таркуцяка О. Страхові послуги. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 584 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Верховної ради України <http://www.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Національного Банку України: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Європейський Союз: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.europa.eu.int>
6. Банк міжнародних розрахунків: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.bis.org>
7. Офіційний сайт Світового банку: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.world-bank.org>
8. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.imf.org>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2060>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень або дії обставин непоборної сили з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік **в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Страховання в міжнародному бізнесі», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2060>.